

КАФЕДРА КОМПОЗИЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТУВАННЯ СИЛАБУС

з дисципліни «ПРАКТИЧНЕ ІНСТРУМЕНТУВАННЯ»

Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень	Курс	1-3
Ступінь освіти	бакалавр	Семестр	1-5
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	8
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Аудиторних годин	96
Освітньо- професійна програма	Хорове та оперно- симфонічне диригування	Лекції	-
		Семінари	-
		Практичні	96
		Індивідуальні	-
		Самостійна робота	144
Статус	обов'язкова	Семестровий контроль	Залік – 1,2 семестри; Екзамен – 3,4,5 семестри.

Інформація про викладачів

ПШБ, посада

Пілютіков Сергій Юрійович – викладач
кафедри композиції та інструментування.
Композитор, лауреат Премії
Б. Лятошинського, премії М. Лисенка,
секретар Національної спілки композиторів
України.

Профілі викладачів	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/composition/Pilutikov.pdf
e-mail	pilyacomposer@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни «Практичне інструментування» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів «Хорове та оперно-симфонічне диригування». Силабус визначає обсяги знань, які здобувачі вищої освіти повинні опанувати відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Практичне інструментування», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів знань, умінь та навичок щодо інструментування як важливої складової професійної діяльності оперно-симфонічного диригента.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати** оркестрові склади; технічні та виразові можливості інструментів та груп симфонічного оркестру; норми оформлення партитури; елементи оркестрової фактури; уживані в партитурах терміни різними мовами; наукову і методичну літературу з питань інструментування; прийоми і засоби інструментування.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **уміти** визначити склад оркестру, грамотно оформити партитуру для різних складів; професійно інструментувати музичні твори різних стилів і жанрів для різних оркестрових складів; робити перекладення для різних інструментальних складів.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні мати **навички** інструментування різних типів фактури; інструментування окремих елементів фактури засобами різних груп.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **загальних компетентностей**:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **фахових компетентностей**:

СК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК15. Здатність здійснювати редакторську / менеджерську / лекторську / аранжувальну / звукорежисерську діяльність в сфері музичного мистецтва.

СК17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **програмних результатів** навчання:

ПРН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН9. Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю, хору).

ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з

музичного мистецтва.

ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Перелік тем

Тема 1. Склади оркестру. Функції інструментування.

Тема 2. Правила оформлення партитури.

Тема 3. Елементи оркестрової фактури.

Тема 4. Виразові і технічні можливості групи струнно-смичкових інструментів.

Тема 5. Елементи оркестрової фактури у струнно-смичкових інструментів (мелодія, гармонія, фігурація, педаль).

Тема 6. Інструментування для струнного оркестру.

Тема 7. Виразові і технічні можливості групи дерев'яних духових інструментів.

Тема 8. Елементи оркестрової фактури у дерев'яних духових інструментів (мелодія, гармонія, педаль, фігурація).

Тема 9. Інструментування для групи дерев'яних духових інструментів.

Тема 10. Виразові і технічні можливості групи мідних духових інструментів.

Тема 11. Елементи оркестрової фактури у групи мідних духових інструментів (мелодія, гармонія, педаль).

Тема 12. Інструментування для групи мідних духових інструментів.

Тема 13. Поєднання в інструментуванні груп струнно-смичкових інструментів з валторною.

Тема 14. Поєднання в інструментуванні груп струнно-смичкових і дерев'яних духових інструментів.

Тема 15. Поєднання в інструментуванні груп дерев'яних і мідних духових інструментів.

Тема 16. Інструментування для камерного оркестру.

Тема 17. Інструментування для великого симфонічного оркестру.

Форми та технології навчання

Практичні заняття, на яких відбувається перевірка виконаних здобувачем вищої освіти завдань (інструментувань), надання рекомендацій щодо подальшої роботи; аналіз оперно-симфонічних партитур.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти інструментують музичні твори для різних оркестрових складів; аналізують партитури музичних творів різних стилів і жанрів; поглиблюють теоретичні знання шляхом опрацювання матеріалу, викладеному у підручниках.

Навчальні ресурси

Навчання проводиться за допомогою сервісів Google Meet (відеотелефонний зв'язок), платформи Zoom, Google Drive (сховище даних). Для забезпечення освітнього процесу додатково використовується навчальна платформа, призначена для створення персоналізованих навчальних середовищ – Moodle.

Платформа використовується на основі ліцензії GNU General Public License. Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Viber, Messenger, Telegram тощо.

Система оцінювання

<u>Кількість балів</u>	<u>Національна шкала</u>	<u>ECTS шкала</u>
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно	FX
1–34	Незадовільно	F

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти.

Критерії оцінювання враховують якість та кількість робіт з інструментування, виконаних здобувачем вищої освіти. Обсяг робіт з інструментування: 16 партитурних сторінок за 1 семестр.

90–100–A відмінно: інструментування виконані з незначними нечисленними помилками; у повному обсязі за кількістю партитурних сторінок;

82–89–B добре: інструментування виконані на достатньому рівні з кількома помилками; обсяг робіт відповідає вимогам;

75–81–C добре: інструментування виконані на середньому рівні, зі значною кількістю недоліків; обсяг робіт менший на 20 відсотків від повного.

64–74–D задовільно: інструментування виконані на рівні, нижче середнього, зі значною кількістю помилок; обсяг робіт менший на 30 відсотків від повного;

60–63–E задовільно: інструментування виконані на низькому рівні, зі значною кількістю помилок; обсяг робіт менший на 50 відсотків від повного;

35–59–FX незадовільно (з можливістю повторного складання): інструментування виконані на вкрай низькому рівні, зі значною кількістю суттєвих помилок; обсяг робіт значно менший за половину; перескладання можливе;

0–34–F незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни): необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс.

Заліки у 1, 2 семестрах, екзамени у 3, 4, 5 семестрах передбачають демонстрацію виконаних протягом семестру робіт з інструментування.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів освіти у міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, мистецьких конкурсах та фестивалях, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика курсу

Робота в курсі має відповідати вимогам «Положення ХНУМ імені І. П. Котляревського про академічну доброчесність» 2 та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І. П. Котляревського» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat/%96.pdf>)

Рекомендована література

1. Андреева О. Ударні інструменти сучасного симфонічного оркестру. – К.: Музична Україна, 1985. 72 с.
2. Клебанов Д. Лекції з інструментування: навч. посіб. Ред. і доп. Турнеєв С., пер. Романюк І. Харків: «Естет Принт», 2019. 80 с.
3. Котонський В. Ударні інструменти в сучасному оркестрі. Переклад з польської Л. Грабовського. К.: Музична Україна, 1971. 60 с.
4. Adler S. The study of orchestration. 3rd ed. New York: Norton, 2002. 839 p.
5. Casella A., Mortari W. The Technique of Contemporary Orchestration. Eng. Translation with contemporary Applications by T. V. Frascillo. Milan: Ricordi, 2004. 278 p.
6. Forsyth C. Orchestration. 2d ed. New York: Dover, 1982. 519 p.
7. McKay G. F. Creative Orchestration. 2d ed. Boston: Allyn and Bacon, 1969. 241 p.
8. Piston W. Orchestration. London: Victor Gollancz LTD. 1969. 477 p.

Рекомендовані твори для інструментування

1. Б. Барток – “Світанок” (“10 легких п’єс” ор.39).
2. Б. Барток – “Присвята” (“10 легких п’єс” ор.39).
3. Л. ван Бетховен - 32 сонати для фортепіано.
4. Е. Гріг – Ліричні п’єси (зошити 1, 2); Норвезькі народні пісні, ор.66.
5. К. К. Дебюссі – Прелюдія для фортепіано “Дівчина з волоссям кольору льону”, п’єса “Маленький пастушок” (“Дитячий куточок”).
6. В. Косенко – “Утіха” ор. 9 №1.
7. М. Лисенко – Елегія ор.41 №3.
8. Б. Лятошинський – Прелюдії ор. 38, ор. 38 bis, ор. 44.
9. Ф. Мендельсон – Пісні без слів (зошити 1-3);
10. М. Лисенко - Елегія ор.41 №3;
11. Я. Степовий - Прелюд ор. 7 №4; Три п’єси ор. 14;
12. Ф. Шопен - Прелюдії ор.28, номери: 4, 6, 7, 15, 20, 23;
13. Р. Шуман – Альбом для юнацтва (Веселий селянин).